

॥ ज्योतिर्मय ॥

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

□ पुणे □ वर्ष १ ले □ अंक ५० वा □ बुधवार दि.२६ मार्च २०२५ □ पाने ४ □ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाचा निर्णय वादाच्या भोवऱ्यात

– प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल

ज्योतिर्मय ☞ साहित्य

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाचा एक निर्णय सध्या चर्चेत आहे. ११ वर्षांच्या मुलीशी संबंधित एका खटल्याचा निकाल देताना न्यायालयाने म्हटले आहे की, महिलेचे स्तन आणि तिच्या पायजम्याचा घेर पकडणे बलात्काराच्या प्रयत्नाच्या कक्षेत येत नाही. तथापि, न्यायालयाने याला गंभीर लैंगिक छळ मानला आहे.

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाने एका महत्त्वाच्या निर्णयात असे काही म्हटले आहे की ज्यावर प्रश्न उपस्थित होत आहे. हा निर्णय कासगंजच्या पटियाला पोलिस स्टेशन परिसरातील एका प्रकरणाबाबत आहे. पवन आणि आकाश या दोघांवर ११ वर्षांच्या मुलीसोबत लैंगिक शोषणात सहभागी असल्याचा आरोप आहे. दोन तरुणांनी मुलीच्या पायजमाचा दोरा तोडला आणि तिला कल्व्हर्टखाली ओढण्याचा प्रयत्न केला. या खटल्याचा निकाल देताना न्यायालयाने म्हटले आहे की, महिलेचे स्तन आणि पायजमाचा घेर पकडणे बलात्काराच्या प्रयत्नाच्या कक्षेत येत नाही. तथापि, न्यायालयाने याला गंभीर लैंगिक छळ म्हटले आहे.

११ वर्षांच्या मुलीसोबत घडलेल्या घटनेच्या सुनावणीदरम्यान न्यायालयाने हा निकाल दिला आणि आरोपींना निर्दोष सोडण्याचे आदेश दिले. वास्तविक, आरोपींनी अर्ज दाखल केला होता की त्यांना बलात्काराच्या प्रयत्नासाठी आणि कायद्यांतर्गत समन्स बजावण्यात आला आहे, जे चुकीचे आहे आणि त्यात सुधारणा करण्यात यावी. या प्रकरणात, उच्च न्यायालयाने कनिष्ठ न्यायालयाला कायद्याच्या कलम २ अंतर्गत समन्समध्ये बदल करून ते जारी करण्याचे निर्देश दिले.

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाच्या या निर्णयावर देशभरातून टीका होऊ लागली आहे. केंद्रीय महिला व बालविकास मंत्री अन्नपूर्णा देवी यांनी टीका करत निषेध नोंदवला.अशा निर्णयामुळे समाजात चुकीचा संदेश जाईल सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकरणात लक्ष घालण्याची ही त्यांनी विनंती केली आहे अलाहाबाद उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती राम मनोहर नारायण मिश्रा यांनी दोन व्यक्तींच्या बाजूने निकाल दिला बलात्काराच्या आरोपाखाली त्यांना समन्स बजावण्याच्या कनिष्ठ न्यायालयाच्या निर्णयाला उच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले होते.

आता एका वरिष्ठ वकिलाने सरन्यायाधीशांना पत्र लिहून या प्रकरणाची स्वतःहून दखल घेण्याची विनंती केली आहे. ज्येष्ठ वकील शोभा गुप्ता यांनी स्वतःच्या आणि वी द वुमन ऑफ इंडिया या संघटनेच्या वतीने सरन्यायाधीशांना पत्र लिहिले आहे. बातम्यांचे वृत्त पाहिल्यानंतर त्या खूप अस्वस्थ झाल्या आहे. प्रशासकीय आणि न्यायालयीन दोन्ही बाजूंनी या प्रकरणाची स्वतःहून दखल घेण्याची विनंती सरन्यायाधीशांना करण्यात आली आहे.

शोभा गुप्ता यांनी त्यांच्या पत्रात लिहिले आहे की न्यायाधीशांचे हे स्पष्टीकरण पूर्णपणे चुकीचे आहे आणि या विषयावरील त्यांचे विचार असंवेदनशील आणि बेजबाबदार आहेत. यामुळे समाजात एक चुकीचा संदेश जातो, जिथे महिलांवरील वाढत्या लैंगिक गुन्ह्यांमुळे आधीच एक गंभीर समस्या निर्माण झाली आहे. त्यांनी लिहिले की ती सर्वोच्च न्यायालयात प्रॅक्टिस करणाऱ्या एका वरिष्ठ वकील म्हणून, एक महिला म्हणून आणि वी द वुमन ऑफ इंडिया नावाच्या संस्थेच्या वतीने हे पत्र लिहित आहे.

याच निर्णयावर बोलताना आप खासदार स्वाती मादीवाल यांनीही हा निर्णय दुर्दैवी असल्याचे म्हटले संबंधित प्रकरणातील आरोपींनी केलेले कृत्य बलात्काराचे श्रेणीत का येत नाही या निकाला मागील तर्क न समजण्यासारखे आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकरणात हस्तक्षेप करावा असे आवाहनही त्यांनी केले आहे.

चित्थरारक अंतिम सामन्यामध्ये राजकुमार ठाकूर जी पी सहस्रबुद्धे कॅरम स्पर्धेचा विजेता ठरला

ज्योतिर्मय ☞ साहित्य
पुणे – पटवर्धन बाग येथील डॉ श्यामाप्रसाद मुखर्जी उद्यानाजवळ असलेल्या एरंडवणे ज्येष्ठ नागरिक संघाच्या सभागृहात संपन्न झालेल्या जी पी सहस्रबुद्धे एकेरी कॅरम स्पर्धेचा काल अंतिम सामना झाला.अत्यंत अटीतटीच्या झालेल्या अंतिम सामन्यात क्षणा क्षणाला उत्कंठा वाढवित रंगतदार खेळ करत राजकुमार ठाकूर याने रझाक शेख याचा २२-७,२२- २० अशा गुणांनी दीड तास सलग चाललेल्या सामन्यात पराभव केला व विजेता ठरला. व जी पी सहस्रबुद्धे चषक एकेरी कॅरम स्पर्धेत अपराजित राहून प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक पटकावले व रोख रुपये तीन हजाराचे बक्षिस ही मिळविले. रझाक शेख याने याच बरोबर राजकुमार ठाकूर बरोबर चुरशीची लढत देऊन उप विजेतेपद मिळवले. रझाक शेख यांनी द्वितीय पारितोषिक रुपये दोन हजार व चषक मिळविले. स्पर्धा प्रमुख शिरीष जोशी व मुख्य

पंच अभय अटकेकर यांनी घोषित केलेले स्पर्धेतील प्रथम आठ विजेते या प्रमाणे १) राजकुमार ठाकूर – प्रथम पारितोषिक रुपये तीन हजार व चषक. २) रझाक शेख – द्वितीय पारितोषिक रुपये दोन हजार व चषक ३) रवी श्रीगादी – तृतीय पारितोषिक रुपये एक हजार व चषक. ४) सुनील वाघ – चतुर्थ रुपये एक हजार व चषक. ५) माधव तिळगुळकर – पाचवे रुपये पाचशे व स्मृतिचिन्ह. ६) दत्तात्रय सलागरे – सहावे रुपये पाचशे व स्मृतिचिन्ह ७) श्रीकांत बाबर – सातवे रुपये पाचशे व स्मृतिचिन्ह ८) पंकज कुलकर्णी – आठवे रुपये पाचशे व स्मृतिचिन्ह. एरंडवणे ज्येष्ठ नागरिक संघाच्या सभागृहात अंतिम सामना बघण्यास खूप मोठी गर्दी झाली होती.या नंतर लगेचच कॅरम स्पर्धेचा बक्षीस समारंभ संपन्न झाला.प्रमुख पाहुण्यांचे स्वागत अध्यक्ष अजित गोखले यांनी केले. स्पर्धा प्रमुख शिरीष जोशी यांनी वीस तारखेपासून चाललेल्या ह्या स्पर्धे विषयीचा अहवाल सादर केला. प्रमुख

पाहुणे दीपक पोटे, संदीप खर्डेकर, जयंत भावे यांच्या हस्ते सर्व विजेत्यांना बक्षिसे व स्मृतिचिन्ह प्रदान करण्यात आली.. कार्यक्रमास कॅरम प्रेमी, शहरातील ज्येष्ठ

नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. स्पर्धा यशस्वी करण्यासाठी संस्थेचे अध्यक्ष अजित गोखले,सचिव उर्मिला शेजवलकर, कार्याध्यक्ष प्राजक्ता मोघे,

पंच अभय अटकेकर, सतीश सहस्रबुद्धे, पंकज कुलकर्णी, माधव तिळगुळकर, विनय फाटक, जयंत मुळ्ये यांनी परिश्रम घेतले.

महिला दिन विशेष “माझा प्रवास उलगडताना” कार्यक्रम संपन्न

ज्योतिर्मय ☞ साहित्य
नवी मुंबई – आप्पा जोशी प्रतिष्ठान अंतर्गत नवी मुंबई साहित्य परिषद, अखिल भारतीय मराठी साहित्य परिषद, योग विद्या निकेतन वाशी यांच्या संयुक्त विद्यमाने २२ मार्च २०२५ रोजी सायंकाळी ५ ते ८ या वेळेत महिला दिन विशेष कार्यक्रम माझा प्रवास उलगडताना संपन्न झाला. नवी मुंबईतील कर्तबगार महिलांशीशी संवाद त्यांचा जीवन प्रवास असा या कार्यक्रमाचा विषय होता. प्रातिनिधिक स्वरूपात काही खास महिलांचा तेथे सत्कार करण्यात आला. प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रसिद्ध कवी, लेखक, पत्रकार दुर्गा शोनार उपस्थित होते. संस्थेचे अध्यक्ष नंदकिशोर जोशी, कार्यवाहक डॉ.अरुंधती जोशी यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रम संपन्न झाला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक क्षमा वाखारकर यांनी केली तर सूत्रसंचालन सौ.ऋतुजा गवस यांनी केले. या कार्यक्रमाला राधा गानू, शुभांगी पाटील, मीरा

जोशी, स्मिता वाजेकर, श्रद्धा साळस्कर, अक्षता गोसावी ऋतुजा गवस, कल्पना देशमुख, भारती वार्डेकर यांचा साहित्यिक, सामाजिक क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य केल्याबद्दल प्रमाणपत्र व भेटवस्तू

देऊन मान्यवरांच्या हस्ते गौरवण्यात आले. नवी मुंबईतील रसिक प्रेक्षकांनी या कार्यक्रमाला भरघोस प्रतिसाद दिला. आप्पा जोशी प्रतिष्ठान अंतर्गत नेहमीच

आध्यात्मिक जोड देऊन संवाद केला. तसेच शब्द संवाद महिला विशेषांकाचे प्रकाशन मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले.

लक्षवेधी छायाचित्र....

आम्ही नाही कोणाचे लाडके....!

(छाया सौजन्य :फेसबुक)

गजल नवाज

जी.पी.साहू

जी.पी.साहू

। अध्यक्ष ।
मा. प्रा. (डॉ.) विजय फुलारी
कुलगुरु

। प्रमुख पाहुणे ।
मा. नितीन बगाटे
(पोलीस उपायुक्त, छत्रपती संभाजीनगर)

। प्रमुख उपस्थिती ।
प्रा. (डॉ.) चाल्मीकर सरवदे
प्र-कुलगुरु

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ
छत्रपती संभाजीनगर

पीएम-उषा (मेरू) अंतर्गत

तहान फक्त पाण्याचीच नसते..!

मराठी गझलांची मैफल

अन्न-वस्त्र-निवास या माणसाच्या प्राथमिक गरजा आहेत. माणसाला भूक लागते, तहान लागते; पण तहान फक्त पाण्याचीच नसते. महामानवाने महाडच्या चवदार तळ्याचा सत्याग्रह केला, ती तहान फक्त पाण्याचीच नव्हती.

सर्वांगीण विकासासाठी ज्ञान-विज्ञानाचेद्वारेच कला-साहित्य-संगीत यांचीही तहान असते. ही सांस्कृतिक तहान भागविण्याकरिता आम्ही “पाणवठा” चा हा दुसरा कार्यक्रम सादर करीत आहोत. आम्ही आपली वाट पाहतोच.

बुधवार, दि. २६ मार्च २०२५
वेळ : संध्याकाळी ५.०० वाजता
स्थळ : विद्यापीठ नाट्यगृह

प्रा. दासू वैद्य
सामन्यकर

डॉ. कैलास अंधारे
संचालक, वि.वि./
समन्वयक, सां.क., पीएम-उषा

प्रा. प्रशांत अमृतकर
कुलसचिव

— विद्यावाचस्पती विद्यानंद
Mobile: +917709612655
Email: vidyavachaspati.vidyand@gmail.com

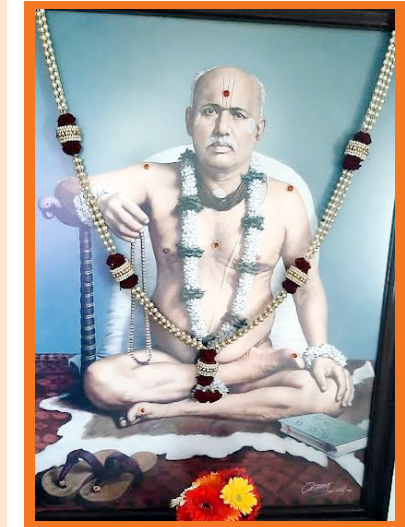
आनंदी पहाट...

व्यवहार्य पातळीचे भान राखणे आवश्यक

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

निरनिराळ्या व्यावसायिक आस्थापना आपल्या स्वतःच्या व्यावसायिक उन्नतीसाठी, वाढीसाठी, वृद्धीसाठी आर्थिक गुंतवणूक करण्याच्या, गुंतवणूकदारांना आकर्षित करण्यासाठी जाहिराती करत असतात. अशा जाहिरातींमध्ये क्तिपत तथ्य असते, नमूद केलेल्या बाबींमध्ये किती सत्य असते, ह्यादृष्टीकोनातून गुंतवणूक करण्याअगोदर अभ्यासपूर्वक विचार, वर्तन आणि व्यवहार करावा. समाज माध्यमातून केल्या जात असलेल्या व्हिडिओ जाहिरातींची तर लगेच भुरळ पडते. अनेक व्यावसायिक, बिल्डर्स, मोठ्या कंपन्या आपल्या व्यवसायांत अगदी नगण्य रकम घेऊन शेअर्स, फिक्स्ड डीपॉझिट निरनिराळ्या ठेवींच्या स्कीम्स जाहिरातींच्या माध्यमातून गुंतवणूकदारांना आकर्षित करत असतात. मोठ्ठा परतावा मिळण्याची आम्हिष दाखवून कोट्यावधींचा पैसा गोळा करतात आणि मूळ उद्देश बाजूला ठेऊन हाती लागलेला पैसा एकतर वारेमाप उधळतात अथवा त्या पैशाचा गैरवापर, अवैधरीत्या, निरनिराळ्या स्वतःच्या प्रकल्पांमध्ये कारायला लागतात. अनेकांच्या अशा व्यवहाराची परिणती कालांतराने फसवणूक, आर्थिक गुन्ह्यारी झाल्याचे उघड होते.

अशांच्या दृष्टीकोनातून भागीदारी ह्या शब्दाचा अर्थ नेमका काय आहे, हे इतरांना कालांतराने समजते. त्यांचा भागीदारीचा अर्थ निराळा असतो, त्यांनीच फक्त भागी घ्यायची आणि इतरांना दार दाखवायचे. ह्यामुळे जो मुळांत धनाढ्य आहे तो कंगाल होतो, जो कंगाल आहे तो धनाढ्य होऊन जातो. पैसा हे साधन आहे, निश्चितच ते साध्य असू नये हे जरी सत्य असले तरीही ते साधन साध्य करण्यासाठी विविध साधने कशाप्रकारे वापरावीत हे समजून घेणेही सद्यःस्थितीत तितकेच आवश्यक आहे. पैशानीच पैसा मिळवला जातो, एका दृष्टिकोनातून ते अगदी खरेही आहे. आपल्या हातात अर्थ आहे तरच आपले जीवन समर्थ आहे, आयुष्याला अर्थ आहे. अर्थात पैसा कमवणे, जमवणे तो गमावण्यापेक्षा अधिक कष्टप्रद असते.

श्री ब्रह्मचैतन्य गोंदवलेकर महाराज

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

चित्तात राखावे समाधान ।। चित्तांत ज्याचे राहिले समाधान ।। तोच भगवंताचा आवडता जाण ।। ज्याचा विश्वास रामावरी ।। त्याला समाधान स्वीकारी ।। माझे हित रामाचे हाती हा धरिता विश्वास । समाधान मिळत असे जीवास ।। दुःख ही परमात्म्याची इच्छा जाणून जो भगवंताचा झाला । त्याला देह प्रारब्धावर

अखंड समाधानाचा मार्ग ।

टाकता आला ।। प्रारब्धाने देहाची स्थिति ।। हे सर्वच सांगती । पण त्यात मानता येते सुख समाधान । ध्याता एक रघुनंदन ।। तात्पुरते काही तरी औषध घ्यावे । देहाच्या लोभात न सापडावे ।। माझे सांगणे दुजे नाही । जोवर र्वासोच्छ्वास देही । तोवर मुखी नाम पाही ।। तरीपण मी सांगतो एक । ठेवावा रामावर विश्वास । तोच साह्यकारी होईल खास ।। असावे शुद्ध आचरण । करावे भगवंताचे स्मरण ।। कर्तव्याची ठेवावी जागृति । त्यात भगवंताची राखावी स्मृति ।। नामाविण नाही दुजे साधन । हे सांगत आले सर्व संतजन ।। देहाचे अस्तित्व भगवंतासाठी. याहून नाही दुजी उच्च प्राप्ति ।। देहाचे भोग देहाचे माथी । ऐसे सर्व सांगती । परि एक वाटतसे चित्ता । ते दूर होतील एक भगवंत चिंतिता ।। भगवंतावाचून देहाचे सुखभोग । हे न मानिती साधुसज्जन ।। आता जगणे रामासाठी । हा निश्चय मानावा चित्ती ।। जगातील वैभव ऐश्वर्य संपत्ति । लौकिक आणि कीर्ति । हे परमात्म्यावाचून मातीमोल साधुसंत गणती ।। आजवर झाले कष्ट फार । देहाचा भरवसा धरून

थोर ।। देहाचे सुखसौख्य आदरस्तकार ।। हे प्रारब्धाधीन सत्य जाण ।। मुर्तीनी खेळ मांडला । परि नाही कामाला आला । तैसा प्रपंची थोर झाला । परमात्म्याचा तो न म्हणावा भला ।। रामापरते सत्य नाही । श्रुतिस्मृति सांगतात हेच पाही ।। आता न ठेवावा जगी भरवसा । राम सखा करावा खासा ।। रामाविण अन्य प्रीति । उपजे देहबुद्धीचे संगती ।। आता राम एकच करी ।। तुझा विसर न पडो अंतरी ।। आता जसे असेल तसे होऊ द्यावे । रघुनाथभजनी असावे ।। मागील झाले होऊन गेले । पुढील येणार येऊ द्यावे भले ।। आत न धरावा हव्यास । हेच वाटे जीवास ।। जे जे करणे आणिले मनी । रामकृपे पावलो जगी । माझे आता काही । दुसरे मागणे नाही।। माझे कोणी नाही । मी कोणाचा नाही । जग आणि देह अगदी माझे नाही ।। जे जे काही दृश्य पहावे । त्याचे रूपांतरच व्हावे । हा नेहमीचा अनुभव ठेविता चित्ती । समाधानाची होय प्राप्ती ।। जोवर र्वासोच्छ्वास देही । तोवर मुखी नाम पाही ।।

विश्वास देशपांडे
चाळीसगाव
मो. ९४०३७४९३९२

उगवतीचे रंग

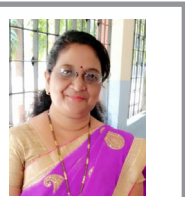
बाजूला नृत्य सरस्वती आहे. एक नाट्यमुद्रेतील सुंदरी आहे. स्त्रीला मयुराप्रमाणे सुंदर नृत्य करता यायला हवं अशी अपेक्षा आपल्या पूर्वजांची होती. आणखी एका सुंदरीच्या शिल्पामध्ये तिच्या हातावर पोपट बसलेला दाखवला आहे. ती पोपटाशी संवाद करते आहे अशा प्रकारची तिची भावमुद्रा आहे. तिला शुक्रभाषिणी म्हटले जाते. पूर्वी ज्याप्रमाणे संदेशवहनासाठी कबुतरांचा उपयोग केला जायचा त्याचप्रमाणे पोपटांचाही वापर केला जात असे. या स्तंभावर असलेल्या सुंदरीपैकी एक सुंदरी नुकतीच सुस्नात होऊन आलेली दिसते. ती आपल्या केसातील पाणी झटकत आहे. शिल्पाचे

बारकाईने निरीक्षण केले तर तिच्या केसांवर असलेले जलबिंदू देखील आपल्याला दिसू शकतात, एवढी सजीवता या शिल्पांमध्ये आहे. या सुंदरींनी परिधान केलेले दागिने देखील पाहत राहावेत इतके अप्रतिम आहे. एका सुंदरीच्या हातातील बांगड्या तर गोल फिरवता येतात. या मंदिरातील आणखी एक स्तंभ वैशिष्ट्यपूर्ण आहे. त्यावर सर्व देवदेवतांच्या प्रतिमा आणि सुरसुंदरी कोरल्या आहेत. मुख्य मंदिरातील पूजा झाल्यानंतर पुजारी या स्तंभाची देखील पूजा करतात आणि त्याचीही प्रदक्षिणा करतात. या स्तंभाची प्रदक्षिणा मंदिराच्या प्रदक्षिणेइतकीच महत्वाची मानली जाते.

(क्रमशः)

संस्कृती व संस्कार

विभावरी कुलकर्णी,
मो. ८०८७८१०१९७

आपलं घर भरलेलं असावं पोरी....

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

“आपलं घर भरलेलं असावं पोरी.. वेळ काही सांगून येत नाही..“ आजी म्हणायची.. शेंगदाणे, कोरडे खोबरे, तीळ, जवस, कारळ, मिश्र डाळी यापैकी आलटून पालटून एक तरी चटणी घरी असावी.. आंब्याचे, लिंबाचे लोणचे, तक्कू, मोरंबा, साखरंबा, गुळंबा सगळ्या बरण्या फडताळात भरलेल्या असाव्या..

उडदाचे, बटाट्याचे, पोह्याचे, नागलीचे, तांदळाचे पापड, कुरड्या, खारवड्या, चिकवड्या, सांडगे, भरलेल्या मिरच्या..

पण्याच्या डब्यात कागद लावून भरून ठेवलेले असावे..

“पानाची डावी बाजू अलगद सजते.. आपलं घर कायम भरलेलं असावं पोरी.. वेळ काही सांगून येत नाही.. “आजी म्हणायची..

सांडगे, डांगर, मेतकूट, बेसन, कुळीथ पीठ, येसर यांचे डबे भरलेले असावेत..

कडवे वाल, मूग, मटकी, वाटाणे, चणे, सोयाबीन, चवळी, कुळीथ, मसूर कडधान्याचे डबे भरलेले असावे..

हंगामात हरभऱ्याची, मेथीची एखादी तरी जुडी वाळवून ठेवावी..

तूर, मूग, उडीद, हरबरा, मसूर सगळ्या डाळी भरून ठेवाव्या.. वरणाला तर वापरता येतातच पण अडीनडीला पॅडपाला करायला पण कमी येतात..

“भाजी मिळाली नाही तरी पंधरवडा सहज काढता येतो पोरी..आपलं घर कायम भरलेलं असावं.. वेळ काही सांगून येत नाही“.. आजी म्हणायची..

भाजणीचे, आंबोळीचे पीठ करून ठेवावे.. रवा, मिश्र धान्याचा दलिया, शेवया, कुरडयाचा चुरा, पोहे, चुरमुरे, राळे भरलेले असावे.. धिरडी, आंबील, उकडपेंडी, शेंगोळी चटकन बनतात घरी..

“नारल्याचे पन्नास प्रकार घरातल्या सामानात होतात पोरी.. फक्त आपलं घर कायम भरलेलं असावं.. वेळ काही सांगून येत नाही..“ आजी म्हणायची..

“ओला, सुका दुप्काळ, अन्न टंचाई, पाणी टंचाई, महामारी येते आणि जाते.. जाता जाता माणसाला मोठी शिकवण देते..

जगरहाटी आहे पोरी भ्यायचं कारण काही नाही..

फक्त आपलं घर कायम भरलेलं असावं पोरी.. वेळ काही सांगून येत नाही..“

आजी म्हणायची..!!!

दासबोध स्तवन

उज्ज्वल धर्माधिकारी,
पुणे, मो. ७५८८८२ ३५६४६

विरक्त लक्षण

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

भगवंताचे प्रेम ऊदय पावल्याची अवस्था, वासना क्षीण झाल्याची अलीप्तपणाची अवस्था योगाभ्यासाने येणारी अवस्था, ध्यान साधल्यावरची अवस्था, देहाचे भान तोपल्यावर होणारी अवस्था, तुर्था पचनी पडल्यावरची अवस्था यासर्व साक्षात्कार लक्षणाचे ज्ञान विरक्ताला असावे.

विरक्त योगी असावा,योगक्रिया, योगासने, विधी व विधानाचेज्ञान अवगत असावे. विरक्ताकडे आपपर भाव नसावा. सगळ्यांशी प्रेमाने सौदाहर्याने तन, मन, धन देऊन आदर्शवादी जीवन अंगीकारलेले असावे. तो लोभी नसावा.थोडक्यात काय तर विरक्ताने जगमित्र असावे.मोकळे व बंधनमुक्त जीवन जगावे. पण आपल्या पासून कुणालाही त्रास होणार नाही याची काळजी घ्यावी. शास्त्राच्या सर्व अंगाचा विचार करू, अभ्यास पूर्ण वर्तन करून भगवंत प्राप्तीची ईच्छा असणाऱ्या सर्व समाजाला शुध्द साधन मगर्गाला लावावे. परमार्थ सांगत असताना समाजमनावर जर शंकांचे गारूड असेल तर ते दूर करावे.

विरक्त स्वतःभगवंत भक्तीत लीन झालेला असावा . तो सदवर्तनी,सदाचारी, हठयोगी, ऊत्तम वक्ता, प्रवाहीवाणी, आरोग्यसंपन्न, पराकोटीचा भक्तीमार्ग अवलंबणारा असावा.

मित्रांनो या समासातील संतवचने मला जेवढी समजली, ऊमजली तेवढी श्रोत्यापुढे मांडण्याचा प्रयत्न केला. काही ऊणे असेल तर माझ्या कडे अधिक असेल ते समर्थांच्या चरणांशी भावसुमनांजली समजून वहाते व विरक्त लक्षणनाम समास नववा समास करत आहे.

श्रीराम जय राम जय जय राम
जय जय रघूवीर समर्थ

नीतिशतक निरूपण

अननाद आणि निरूपण
ह.भ.प.चंद्रहास शास्त्री सोनपेठकर

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

आज्ञा कीर्तिः पालनं ब्राह्मणांना
दानं भोगे मित्रसंरक्षणं च ।
येषामेते शङ्गुणा न प्रवृत्ताः
कोऽर्थस्तेषां पार्थिवोपाश्रयेण ।।

अर्थ – हे राजा, ज्यांच्याकडे आपली आज्ञा लागू करण्याची क्षमता, कीर्ती, विद्वानांचा सांभाळ, गुणीजनांना दान, ऐश्वर्याचा उपभोग, आणि आपल्या मित्रांचे संरक्षण असे शाङ्गुण्य म्हणजे सहा गुण नाहीत, त्या व्यक्तीचा आश्रय घेण्यात काय अर्थ? अर्थात वरील सहा गुण ज्याचेकडे नाहीत, त्याचा आश्रय व्यक्तीने घेऊ नये.

व्यक्तीने आपल्या आश्रयाचे स्थान कोणास मानावे, व्यक्तीने कोणाचा आश्रय घ्यावा; या विषयी या श्लोकात कवीश्रेष्ठ भर्तृहरिंनी सांगितले आहे. आज्ञान्वयन क्षमता, गुणग्राहकता, यश, दानी स्वभाव इत्यादि गुण ज्याचेकडे आहेत, त्याचाच केवळ आश्रय घेणे योग्य ठरते, असे या श्लोकाद्वारे भर्तृहरिंनी प्रतिपादन केले आहे.

आचरणात आणावे असे

आरोग्य संजीवनी

भाजलेल्या लसणापासून मिळतात भरपूर लाभ

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

लसूण तर सर्वांनाच माहिती आहे. स्वयंपाक करताना भाजी किंवा डाळीला तडका देण्यासाठी गृहिणी लसणाचा वापर करतात. लसणाची चटणीसुद्धा बनवली जाते. लसूण खाण्याने हृदय मजबूत होते. याशिवाय त्याच्यामध्ये असे अनेक औषधी गुणधर्म आहेत, ज्यामुळे आरोग्य चांगले राहू शकते. अनेक आजारांवर गुणकारी असलेला लसूण पुरुषांसाठी तर खुपच लाभदायक आहे. लसूण खाण्याचे कोणते फायदे आहेत ते जाणून घेव्यात.

१. पुरुषांची सेक्स लाईफ लसणामध्ये टेस्टोस्टेरॉन हार्मॉन वाढविण्याचा गुण आहेत. हे हार्मॉन्स पुरुषांची सेक्स लाईफ सुधारतात. सेक्स पावर वाढते.

२. हृदयाची मजबूती लसणात ओमेगा ३ फॅटी ॲसिड आढळते. यामुळे हृदय मजबूत होते. हृदयविकाराची शक्यता कमी होते.

३. सर्दी, खोकला, ताप– लसणू खाल्ल्याने सर्दी, खोकला आणि ताप दूर होतो. लसणात ॲंटीबायोटिक, ॲंटीन्फ्लायरल, ॲंटीबक्टेरीयल आणि

ॲंटीफंगल गुण असतात. त्यामुळे वायरल आजार दूर राहतात. यासाठी लसूण थोडासा

संकलन –
डॉ. प्रमोद डेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी–चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क – ९२ ७१ ६६९ ६६९

भाजून खाऊ शकता.

४. फिटनेस फिटनेस चांगला ठेवायचा असेल तर

आरसा बोलतो तेंव्हा....

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

त्या दिवशी नेहमीप्रमाणे ती आरशासमोर उभी होती. तोच चेहरा नव्याने न्याहळत होती.तिने तिचे लांबसडक काळेभोर केस मोकळे सोडले होते. गुलाबी रंगाची साडी त्याला असणारी पिवळ्या रंगाची किनार, मधून कशिदा काढलेली फुले फारच खुलून दिसत होती. नीटस नाकाची, चाफेकळी ओठांची, गोच्या रंगाची असणाऱ्या तिला सारच कसं उठून दिसत होतं. तिला छान राहायला खूप आवडायचं. एवढी शिकली सवरलेली ती आपल्याच विश्वात गुंग असायची. आपला अधिकारी पती, दोन शिकली सवरलेली लेकरं, गाडी, माडी, साडी, आणि सौंदर्य हेच म्हणजे आपलं आयुष्य असं तिला वाटून जायचं.

“आमक्याची सून, तमक्याची बायको काय सुंदर दिसते नाही, तिचा थाट पाहतच रहावा असं वाटतंय.”

या शब्दाने ती आतून फुलून जायची,अन अलगद त्याची लाली गालावर चढायची.यापलीकडे काही जगणं नसावंच असं तिला वाटून जायचं.

पण आज काही आरसा गप्प बसलाच नाही. कारण तो कित्येक वर्षांचा तिचा सोबती होता.ती आपल्याच नादात असताना तो बोललाच,

“अशी धुंदीत राहू नकोस. खूप काही बदल झालाय तुझ्यात थोडं पारखून तरी बघ. अगं मी तुमचं खरं रूप दाखवतो. पण तू कधी ती जाणून घेतलस नाहीस.

तिनेही मग सहज प्रश्न केला.

“कोणतं रूप दाखवतोस रे सांग तरी मला?”

मग तो म्हणाला,

“ एक वरंवरचं आणि दुसरं तुमच्या अंतरंगातलं. वरच्या आरश्यात पाहताना तुम्ही अंतरंगातल्या आरशात डोकावने विसरून जाता. आणि नेमकी इथेच फसगत होते बघ. बालपण, तारुण्य, प्रौढत्व, वृद्धत्व या शरीराच्या अवस्था बदलत जातात त्याप्रमाणे तो आरसा दाखवत असतो.ते सारे वरंवरचे असते. यातील कोणतीच अवस्था आपल्याला आवडली आहेआणि ही अशीच कायम रहावी असं वाटत असलं तरी ती थांबत नसते. निसर्ग आपले काम करतच राहतो.पण

तुमच्या अंतरंगात असलो तरी त्यात डोकावून पाहण्याचे काम प्रत्येक व्यक्तीला स्वतःलाच करावं लागतं. त्याप्रमाणे स्वतःमध्ये बदल करीत गेलो तर खरं जगणं कळून जाईल.

मी कोण ? आतापर्यंत काय करत आलो ? किती आयुष्य जगलो ? कसे जगलो ? काय साध्य केले ? काय घडले आणि काय बिघडले ?

ते होण्यासाठी मी स्वतःच कारणीभूत होतो का की

बाह्य परिस्थिती.असे प्रश्न अंतरंगात डोकवाल तरच पडत राहतील आणि वरचा वस्तूरूपाने दिसणारा आरसा ते भावरंग म्हणजे, आनंद, समाधान, राग, द्वेष, चिंता तुमच्या चेहऱ्यावर दाखवत राहील. वरवर पावडरीचा थर चढवून दिसणारा चेहरा मोहक वाटत असला तरी ते रूप क्षणिक असते.त्याचा रंग हा काळानुरूप उडून जातोच हे ज्याला कळते तो जीवन जगण्यात यशस्वी होतो. मग चेहऱ्यावरच्या छटा बदलत गेला तरी आतून तो ताजातवाना असतो. कोणतीही बाह्य परिस्थिती त्याचे विचार, तत्त्वे बदलू शकत नाही.आणि ते समाधान नेहमीच चेहऱ्यावर दिसतं.

ते जगातल्या कोणत्याही महागड्या प्रसाधनाने आणता येणार नाही.

आरशाचे हे बोलणे ऐकून तिने आरशात पहिलेच. आणि अचानक तिला धक्का बसला. कारण कपाळावरची एक सुरुकुती तिच्याकडे पाहून हसत होती. ती सुरुकुती आजपर्यंत तिलाच दिसली नव्हती.

“अरे हे असं कसं झालं हे,म्हणजे मी आता तारुण्यातून प्रौढत्वाकडे झुकते आहे. आता मी नको म्हटले तरी सुरुकुत्या वाढत जाणार आणि एक दिवस मी म्हातारी होऊन मरून जाणार. ही कल्पना सुद्धा करावीशी वाटत नाही. पण नियतीचे चक्र कोणासाठीच थांबत नाही मग, तो गरीब असो की श्रीमंत. या विचारानी ती सुन्न झाली आणि स्वतःला

सावरत कशीबशी खाली बसली. तिच्या चेहऱ्यावरचा रंग लगेचच बदलला कारण आरशाने तिला वास्तवाची जाणीव करून दिली होती आणि खरं तर तिला आजपर्यंत याची जाणीव कधी झालीच नव्हती.ती थोडावेळ शांत बसली. आज तिला अंतरंगा तल्या आरशात पहावंसं वाटलं. तिने जसे आत डोकावले तशी कित्येक दिवस तशीच साचून राहिलेली जळमटे, त्यावर बसलेली काजळी हळूहळू बाजूला होवू लागली तसं तिला थोडं हलकं वाटू लागलं. आयुष्यात बरीच वर्षे अशीच गेली. काळ पुढे जातोय आपण कसे आणि कोणासाठी आणि कधीपर्यंत असेच जगणार आहोत याचं कधी भानच नव्हतं. आता आपल्या हातात गोळाबेरीज करता काही वर्षेच बाकी आहेत. पाऊण गेले आणि पावच आपल्या हातात राहिले असं समजून आता नव्या आयुष्याला सुरुवात करूयात. खरं आणि सुंदर जगणं समजावून घेऊयात. या दिवसापापर्यंत फक्त स्वतः साठी जगत राहिले आता थोडी चौकट ओलांडून इतरांचे जगणे समजावून घेऊयात.अंधाऱ्या जागी पणती लावण्याची धडपड उरलेल्या आयुष्यात करत राहुयात. स्वतःचे हास्य फुलवता फुलवता दुसऱ्याला

मदतीचा हात देऊयात आणि त्याच्या चेहऱ्यावरचे समाधान टिपूयात. मग आयुष्याची संध्याकाळ गोड होईल.सुरुकुतलेल्या चेहऱ्यावर एक तेजाची लहर येऊन जाईल.

रंजना सानप
मायणी (सातारा)

भारतीय कलेला नवे परिमाण देणारे – जैमिनी रॉय

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

जैमिनी रॉय हे भारतीय आधुनिक चित्रकलेतील अग्रगण्य कलाकार होते. त्यांनी पाश्चात्य प्रभाव झुगारून देत पारंपरिक भारतीय लोककलेला प्रतिष्ठा मिळवून दिली. त्यांच्या चित्रकलेतील कलाकृतींनी भारतीय कलेला नवे परिमाण दिले आणि आजही त्यांची चित्रे भारतात तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरावर अत्यंत प्रसिद्ध आहेत. भारतीय कलेचा गौरवशाली वारसा जतन करणारे महान कलाकार जैमिनी रॉय यांची चित्रे जगभरातील संग्रहालये आणि गॅलरींमध्ये मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध आहेत. त्यांच्या चित्रांना मोठ्या प्रमाणावर मागणी आहे. जैमिनी रॉय या तरुण भारतीय चित्रकाराने रविंद्रनाथ टागोर यांच्या चित्रातील नावीन्याची नुसती दखलच घेतली नाही, तर त्यांच्या कलेची मुक्तकंठाने प्रशंसा केली. युरोपातील चित्रकारांनी रवींद्रनाथांचं चित्रांचं आणि चित्रकलेतील नैपुण्याचं कौतुक केलं असलं, तरी भारतातील लोकांनी त्यांची दखल घेतली नाही. जैमिनी रॉय या जगप्रसिद्ध भारतीय चित्रकाराने रवींद्रनाथ टागोर यांच्या चित्राची दखल घेतली आणि त्यांच्या आगळ्या वेगळ्या चित्रकलेतील वैशिष्ट्यांची भारतीयांना ओळख करून दिली.त्यामुळे आपल्या चित्रकलेचं चीज झालं असं रवींद्रनाथांना वाटलं. जैमिनी रॉय हे चित्रकलेच्या क्षेत्रात प्रसिद्ध असलेले अवनींद्रनाथ यांचे शिष्य होते. जैमिनी रॉय यांच्या चित्रकलेतील कामगिरीसाठी त्यांना १९३४ साली भारताच्या व्हाइसरॉयकडून

सुवर्णपदक मिळालं होतं. त्यांच्या चित्रांची प्रदर्शन लंडन, न्यूयार्क, पॅरिस अशा मोठमोठ्या शहरांत भरली होती. पाश्चात्यांनी त्यांच्या चित्रकलेचं भरभरून कौतुक केलं होतं. १९५४ साली भारत सरकारने त्यांना पद्मभूषण पुरस्कार देऊन गौरवले. ललितकला अकादमी चे ते सदस्य होते.

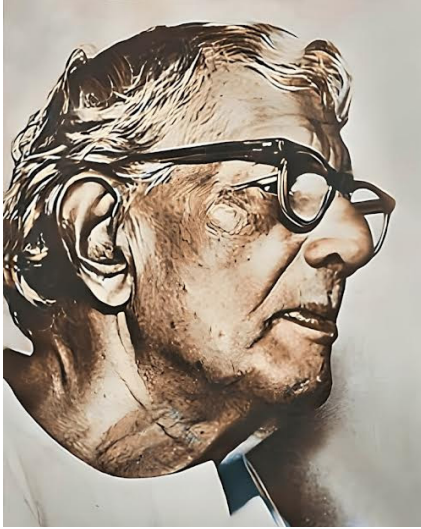
ज्या गोष्टी शब्दांतून समर्थणे व्यक्त करणं अवघड असतं, त्या चित्रांमधून व्यक्त होतात हे जगभर प्रवास केल्याने आणि चित्रप्रदर्शने, म्युझियम्स पाहिल्याने रविंद्रनाथ टागोर यांना प्रकर्षाने जाणवले होते. त्यांचे चुलतभाऊ गुजेंद्र गिरिंद्रनाथ टागोर यांचा मुलगा म्हणजेच रविंद्रनाथ टागोर यांचा पुतण्या अवनींद्रनाथ टागोर, हे कलकत्त्याला गव्हर्नमेंट स्कूल मध्ये उपप्राचार्य होते. रविंद्रनाथ टागोर १९११ साली एकदा शांतिनिकेतनहून कलकत्त्याला आले होते, तेव्हा त्यांनी बघीतले की, अवनींद्रनाथ यांनी उपप्राचार्यपद सोडून त्यांची चित्रकला विकसित करण्यासाठी ते झपाटल्यासारखं काम करीत आहेत. अवनींद्रनाथ यांच्या चित्रकलेमध्ये जपानी तंत्राचा मोठा प्रभाव असल्याचं त्यांना जाणवलं. रविंद्रनाथ त्यांच्या चित्रांचं बारकाईने निरीक्षण करीत आणि चित्र काढण्यासाठी आपल्या पुतण्याला अनुकुल वातावरण मिळावं यासाठी व्यवस्था करत. ब्रिटिश

राजवटीत कला शाळांमध्ये शिकवल्या जाणाऱ्या पाश्चात्य कलाकृतींच्या प्रभावाचा प्रतिकार करण्यासाठी अवनींद्रनाथ टागोर यांनी मुघल आणि रजपूत चित्रकलेच्या शैलींचे आधुनिकीकरण करण्याचा प्रयत्न केला. त्यांनी प्रभावशाली बंगाल स्कूल ऑफ आर्टची स्थापना केली. ज्यामुळे आधुनिक भारतीय चित्रकलेचा विकास झाला. “अबन ठाकूर या नावाने लहान मुलांसाठी प्रसिद्ध असलेले लेखक म्हणूनही अवनींद्रनाथ यांना ओळखले जायचे. भारतीय कलेतील स्वदेशी मूल्यांचे पहिले प्रवर्तक म्हणून ओळखले जाणारे अवनींद्रनाथ टागोर हे “इंडियन सोसायटी ऑफ ओरिएंटल आर्ट” चे प्रमुख कलाकार आणि निर्माते होते.

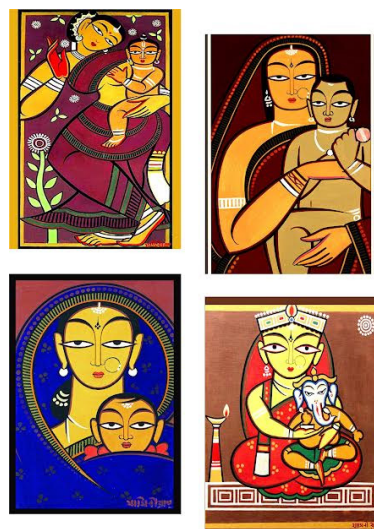
रविंद्रनाथ टागोर यांनी भारतातील चित्रकारांना वेगवेगळ्या तंत्रांची ओळख व्हावी म्हणून जपानमधील प्रसिद्ध चित्रकाराला भारतात आमंत्रित केले, ज्याचा उपयोग भारतातील चित्रकलेच्या पुनरुज्जीवन होण्याच्या प्रक्रियेसाठी झाला. रविंद्रनाथांनी अनेक भारतीय चित्रकारांना जपान, युरोप तसेच इतर देशांत चित्रकारांच्या कलेचं निरीक्षण करण्यासाठी आणि विविध कला शिकून येण्यासाठी मोठी मदत देऊन पाठवलं.

शिराष चिटणीस

शांतिनिकेतनमधल्या मुकुल डे नावाच्या एका गुणी मुलाला चित्र रंगवण्यात दग झालेला रविंद्रनाथांनी बघीतले. त्यावेळी रविंद्रनाथांनी वेळोवेळी काढलेली चित्रांची वही मुकुलका दिली आणि तू अशी चित्रं काढशील का ? तुझी चित्र काढून झाली की मला आणून दाखव. मी ती कलकत्त्याला असलेल्या अवनींद्रनाथ या माझ्या चित्रकार पुण्याला दाखवीन असे सांगितले. मुकुल याला चित्रकलेसाठी सर्व सहाय्य केले, तसेच त्याच्या वडीलांची परवानगी घेऊन आपल्याबरोबर जपानमार्गे अमेरीकेला नेले. त्यामुळे मुकुलला जपानमधील चित्रकला पाहण्याचा योग लाभला. त्यावेळी मुकुल सुमारे २० वर्षांचा होता. १९२९ साली मुकुल

डे यांनी कलकत्ता येथे जैमिनी रॉय यांच्या प्रदर्शनाचे उद्घाटन केले. मुकुल डे हा प्रसिद्ध चित्रकार होण्यात रविंद्रनाथ टागोर यांनी आपली सर्व ताकद पणाला लावली आणि त्यास जगप्रसिद्ध चित्रकाराचा दर्जा मिळवून दिला. १९२४ साली म्हणजे वयाच्या ६३ व्या वर्षी रविंद्रनाथ टागोर यांनी आपले आयुष्य चित्रकलेकडे समर्पित करण्यास सुरुवात केली. त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वात प्रथमपासूनच दडून बसलेली चित्रकला आणि नृत्यकला १९२४ पासून उमलण्यास सुरुवात झाली. चित्र काढण्यामध्ये ते मनापासून रमले आणि पुढील १७ वर्षांत त्यांनी सुमारे दोन हजारांहून अधिक चित्रे काढली. त्यांचे विविध कलाविष्कार पाहता त्यांच्या बहुआयामी व्यक्तिमत्त्वाची

कल्पना येते. कोणत्याही कलेमध्ये अथवा कार्यामध्ये हाती घेतलेल्या प्रत्येक गोष्टीला शंभर टक्के न्याय देणं, हे रवींद्रनाथांच्या स्वभावाचे वैशिष्ट्य होते. चित्रकलेच्या क्षेत्रात येण्यापूर्वी रवींद्रनाथांनी भारतीय आणि पौरात्व चित्रकलेचं अभ्यासपूर्ण निरीक्षण केलं होतं. भारतीय चित्रकलेचं पुनरुज्जीवन करण्यासाठी त्यांनी प्रचंड परिश्रम घेतले. चित्रकलेचा मर्म समजण्यासाठी त्यांनी जगातील चित्रकारांची असंख्य चित्र अभ्यासली. त्यामुळे प्रतिभावंत रविंद्रनाथांना नवनवीन कल्पना आणि विचार सुचले. रवींद्रनाथ यांची चित्रपद्धती कोणत्याही जुन्या चित्रकारांशी जुळणारी नव्हती. त्यांच्या चित्रातीक नाविन्य आणि वैविध्यता अजूनही चित्रकारांना आवर्षित करते. अस्तित्वात असलेली कोणतीही चित्रपद्धती न अवलंबता स्वतःची भारतीय चित्रशैली त्यांनी विकसित केली. त्यांनी एके ठिकाणी असे म्हटले आहे कि, “माझ्या चित्रांचा उगम कुठल्याही विशिष्ट वळणावर झालेला नाही, कुठल्याही पारंपरिक साच्यात बसणारा नाही आणि अमुकच चित्रित काराचं आहे, असं पूर्वनियोजनही त्यात नाही. माझ्या व्यक्तिमत्त्वात असलेल्या लयतालाचे पडसाद माझ्या चित्रांत आणोआप उमटतात.”

वयाचा ६३ व्या वर्षी चित्रकलेला वाहून घेणारा हा जगप्रसिद्ध साहित्यातील नोबेल पुरस्कार विजेता कवी रविंद्रनाथ टागोर आपल्या मनात वयाची आडकाठी कधीही येत नाही हे दर्शवित, नवीन संकल्पना आणि आपला आनंद विविध कलाकृतीमधून घ्या असे सांगत आनंदझरा निर्माण करीत आहे.

पालकांनो जागृत व्हा, थोडे तरी लक्ष द्या....

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

आजचे युग धावपळीचे युग आहे तंत्रज्ञानाचे युग आहे सर्व आपण आपल्या कामात व्यस्त आहोत आपल्याला आपल्या कुटुंबासाठी सुद्धा वेळ नाही इतके आपण या धावपळीचे युगामध्ये व्यस्त आहोत, आपल्या कुटुंबामध्ये काय चालू आहे आपला पाल्य किंवा मुलगा/ मुलगी काय करत आहेत ते दिवसभर कुठे व्यस्त असतात व काय करत असतात हे आपल्याला माहित नाही ही आपल्यासाठी खेदाची बाब आहे.

बालकाच्या संगोपनासाठी पालक हा सर्वात महत्त्वाचा घटक आहे, बालकाला पालक जसे संस्कार देतात तसे बालक घडत असतो परंतु आज पालकांच्या वेळेअभावी आपल्या बालकावर किंवा पाल्यावर दुर्लक्ष होताना दिसत आहे किंवा जाणून बुजून कानाडोळा करण्यात येत आहे, दिवसेंदिवस आज आपण एक बेजबाबदार पालक होत आहोत.

आज आपल्या परिसरामध्ये खूप परिस्थिती बदललेली आहे सोशल मीडिया हे एक मुख्य कारण असू शकते किंवा मोबाईल फोन असू शकते. आपली पाल्याच्या बाबतीतली

कर्तव्य तो पार विसरून गेला आहे, आणि ह्याचा दुष्परिणाम एकंदरीत पाल्याच्या जडणघडणीत दिसून येत आहे. कौटुंबिक जिन्हाळा, प्रेम, आपुलकी याच्या अभावाने मुले भावनाहीन, कठोर, निष्ठुर होत चालली आहेत. मुलांच्या दिनचर्येकडे पालकांचे दुर्लक्ष, फाजिल लाड यामुळे मुले बेछूट झाली आहेत. शिक्षकांशी पालकांना सोयरसुतक नाही. आपला पाल्य आपल्या माधारी कसे वागतो, त्याची संगत कशी व तो वेळ कुठे व कसा घालवतो याविषयी पालकांनी जागरूक असायला हवे. लहान वयातील मुले बेकायदेशीरपणे मोठी वाहने चालवताना दिसतात. त्यांना परिणामाची जात नसेल परंतु एक पालक म्हणून आपण नुसते बघत बसणार, त्याचे कौतुक बघणार ? कायद्याची अंमलबजावणी प्रभावीपणे होत नाही म्हणून तर ही बेदरकार वृत्ती वाढीस लागते. अनेक लहान मुले

विद्यार्थ्यांशी हितगुज
पठाण जावेद सुसुफखान (सहशिक्षक)
संस्कार बालक मंदिर,
छत्रपती संभाजीनगर

व्यसनाधीन बनली आहेत. गुन्हेगारी प्रवृत्ती, टोळके तयार करणे, चोरी वगैरे करण्यास धजावतात. चंगळवादी जीवन कोवळ्या वयातील मुलांना घातक ठरू शकते. पालकांशिवाय इतर कुणी त्यांचं भले करेल, अशी आशा मूळीच बाळगू नये. समजंसपणा येईपर्यंत पालकांचे मुलांकडे अजिबात दुर्लक्ष असू नये. अनेक पालक, वेळ नाही हो।” अशी तक्रार करतात, परंतु जेव्हा तुमचा पाल्य तुमच्यावर वाईट वेळ आणेल तेव्हा मात्र वेळ गेलेली असेल.

पाल्याचा आहार कसा आहे, आरोग्य कसे आहे, त्याची दिनचर्या काय आहे आणि एकंदरीत त्यांचे चरित्र कसे आहे, पालकांना ह्याची पूर्ण जाणीव हवी. पेरले ते उगते हे विसरू नये.

वेळेवर लक्ष दिले नाही, तर फार मोठे संकटउभे राहू शकते. आपला पाल्य कोणत्या मानसिकतेत वावर्तो हे लक्षात घेतले पाहिजे. लक्षात ठेवा, अचानक काही उद्धवत नसते, त्याचे बीज

कधीतरी आपणच तयार केलेले असते. पालकांना सबबी सांगून जबाबदारी झटकता येणार नाही. शिक्षकांनी सुसंवाद साधला पाहिजे, पाल्याच्या जडणघडणीत शिक्षकांचा फार मोठा वाटा असतो. शिक्षकांविषयी आदर बाळगून आपल्या पाल्याच्या बाबतीत विचारपूस केली पाहिजे. पाल्यास भौतिक सुविधा पुरविणे, इतकेच पालकांचे कर्तव्य नाही, तर त्याचे भावनिक विश्र समजून घेणे हे देखील तितकेच महत्त्वाचे आहे. पाल्याचा मित्र बनून त्याचा मानस समजून घेता आला पाहिजे. आपल्या पाल्यावर ज्या पालकांचे नियंत्रण नाही, त्या पालकांना पश्चात्ताप करण्याची वेळ येते. पाल्याचा जीवनात अतिहस्तक्षेप नको, तसे पूर्ण दुर्लक्षही नको. समतोल साधला पाहिजे. बालगुन्हेगारीचे वाढते प्रमाण लक्षात घेता, पालकांनी वेळीच सावध असले पाहिजे. डोळे बंद करून विश्रवास ठेऊ नये, कधीतरी शंका घेतली पाहिजे,आजच्या धकाधकीच्या व धावपळीच्या जीवनात पाल्याकडे होणारे दुर्लक्ष फार मोठी किंमत चुकवावी लागते हे लक्षात असू द्या म्हणून म्हणतो पालकांनो जागृत व्हा व थोडं तरी लक्ष द्या लक्ष द्या.. धन्यवाद...

साहित्याचे विद्यापीठ

आठवणीतले बालपण

मित्रांनो, प्रत्येकाच्या आयुष्यात बालपणीचे विशेष महत्व असते, रम्य ते बालपण, खरंच बालपणीसारखी मज्जा परत कधीच येत नाही आता ते दिवस आठवले तरी मन खूप प्रसन्न होतं, तर आपण सर्वजण परत एकदा त्या बालपणीच्या विश्वात जाऊया, त्या आठवणींना एकदा उजाळा देऊयात ज्योतिर्मयच्या माध्यमातून. मग लिहायला सुरुवात करा व पटकन पाठवा मला 7743918559 या व्हाट्सअप नंबरवर - संजय व्यापारी, संपादक, ज्योतिर्मय साहित्याचे विद्यापीठ.

संपादक, अनांतमय साहित्याचे विद्यापीठ.